

Búcsúzik a huszadik század

2015-11-05 11:00:00

[Kerék-Bárczy Szabolcs](#)

Kedden eltemettük Nemeskürty Istvánt, sokak Tanár urát. Az 1994-es választások után mint ismeretlen fiatal hívtam fel, hogy felkérjem egyfajta atyamesternek egy néhányunk által indítandó konzervatív klubba. Tudtam, hogy a saját gondolatvilágom nem illeszkedik az akkori, Antall halála utáni MDF-hez, s távol állt tőlem a pártpolitizálás: barátaimmal együtt tanulni és építkezni akartam a konzervatív-liberális hagyományokon. A klubból végül nem lett semmi, de kialakult egy kis közösség, és ennek volt egyfajta mentora Nemeskürty István.

Érdekelt tapasztalata, az, ahogyan Magyarország történelmét látta, s az is, hogy hogyan tudta túlélni a Rákosi-, majd a Kádár-rendszert hol számkivetett külvárosi tanárként, hol a hatalom egynemely vezetőjével is joviális kapcsolatot tartva irodalomtörténészként és legendás filmstúdió-vezetőként. Érdekesekek voltak a történetei, vonzó remek humora, s ahogyan minket egyenrangú szellemi partnernek tekintett. Dupla hidat képzett felmenőim háború előtti világa, a kemény, majd felpuhuló diktatúra rendszere és a szabad választások utáni kor között. Rengeteget beszélgettünk, többnyire a Szent István park melletti lakásán, ahol láthattam azt is, milyen az igazi házastársi kapcsolat.

Ott voltam a 80. születésnapjára, írtam az őt méltató kötetbe, majd – filmszakadás. Az a baráti közösségünk már rég felbomlott, és nyolc vagy kilenc éve nem láttam őt. Egyszer még felhívtam telefonon, de akkor kitért a találkozás elől egészségi okokra hivatkozva, ami nyilvánvalóan udvarias jelzés volt, hogy nem kíván látni, mert politikailag eltávolodtunk egymástól. Meggyőződésem, hogy én egy helyben maradtam. Hiszen az első Orbán-kormány alatt, majd azt követően mindenben megegyezett a véleményünk Orbán és a Fidesz lesújtó hatalomgyakorlási stílusáról, műveltségéről, vagy inkább annak hiányáról és egy sor más kérdéssel. Aztán valamiért Nemeskürty István is teljes mellszélességgel beállt Orbán mögé, s nyilatkozott fontos kérdésekről, számomra megmagyarázhatatlan módon. Mert mi szüksége van egy sok évtizede megbecsült, idős közéleti, sőt szellemi embernek, hogy bármilyen politikai erő játékszerévé szegüljön, hisz ő maga egyetlen párt mozgását sem tudta befolyásolni, csupán legitimizálni? Miért nem használta fel inkább tekintélyét egy olyan politikai erő ellenében (s nem valamely más mellett!), amely csak névleg volt konzervatív, magyarkodott hazafiság helyett, és amely cinikus módon húzott hasznot az istenhitből és sokak naiv megváltóvárásiából? Miért maradt csupán kevesek Tanár ura, amikor tömegek tanítójává is emelkedhetett volna? Jó lett volna minderről beszélgetni, mert akkor talán én magam is még jobban megértettem volna a hazámat és a társadalmunkat.

De ez ma már mind nem érdekes. Nemhogy nem tagadom meg barátságunkat, hanem kifejezetten büszke vagyok rá. Sokat tanultam tőle is történelemről, az emberről, arról, hogy a múlt században mit jelentett itt élni és túlélni. S bármennyire is gondoljuk a barátságával bennünket megtisztelőről, hogy talán néha a nem megfelelő oldalon állt, a saját lelkünkben jó szívvel kell tőle búcsút vennünk, mert ő már tudja a titkot, amit mi még csak nem is sejthetünk. Talán ő is jobban megért már engem, s egyszer majd még tudunk jókat beszélgetni arról, hogy milyen felemelő és ugyanakkor végtelenül kicsinyes korban éltünk, hogyan kapálóztunk és küzdöttünk, milyen lehetőségeket szalasztottunk el, mily megalkuvásaink voltak, és hogyan tudtunk gesztusokat tenni akkor, amikor ezért köszönet nem, csak megvetés járt.

Nyugodjon békében Nemeskürty István!

<http://nol.hu/velemeney/bucsuzik-a-huszadik-szazad-1573351>